Gemeente Borne

Gemeenteraad Borne
Rheineplein 1
7622 DG BORNE

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
		22uit06463	21 juni 2022
contactpersoon		doorkiesnummer	e-mail
R. Ambting		+31742658734	info@borne.nl
onderwerp			bijlagen
Kaderbrief 2023-2026			1

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de kaderbrief 2023-2026 aan. Op basis van deze kaderbrief stelt u de kaders vast voor de begroting 2023 en het meerjarenperspectief voor 2024 t/m 2026. Vertrekpunt voor de kaderbrief zijn het raadsakkoord, de (herijkte) toekomstvisie MijnBorne2030 en de meerjarenbegroting 2022-2025.
Met de kaderbrief kijken we vier jaar vooruit. We blijven uitgaan van een zelfstandige en financieel gezonde gemeente die investeert in de toekomst van de Bornse gemeenschap.

In deze kaderbrief schetsen wij eerst de grotere maatschappelijke ontwikkelingen voor de komende jaren (1. Ontwikkelingen). Vervolgens geven we onze koers weer aan de hand van uw raadsakkoord (2. Raadsakkoord). Derde onderdeel van deze kaderbrief zijn de kaders voor de begroting en het daarop gebaseerde financieel perspectief (3. Kaders en perspectief). Op basis van de ontwikkelingen, het raadsakkoord en het financieel perspectief leggen we u beleidskeuzes voor (4. Richtinggevende keuzes).

1. Ontwikkelingen

De oorlog in Oekraïne, inflatie, Covid-19 en de uitvoering van het regeerakkoord bepalen het nieuws. Het is aan ons om, samen met de Bornse samenleving, zo goed mogelijk om te gaan met de oorzaken en gevolgen op korte en langere termijn.

1.1. Oorlog in Oekraïne

De inval van Russische troepen in Oekraïne veroorzaakt veel menselijk leed. Vlak na de Russische invasie is er een migratiestroom uit Oekraïne op gang gekomen van ruim 5 miljoen vluchtelingen van wie een deel naar Nederland (UNHCR, juni 2022). Alhoewel Oekraïners niet als asielzoekers worden beschouwd, betekent dit wel iets voor de opvang en huisvesting en bijstelling van leerlingenaantallen. In Borne hebben bestuur en inwoners zich gezamenlijk ingezet voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. De afgelopen periode zien we landelijk weer een groot tekort aan opvangplekken voor asielzoekers.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Daarnaast zijn er ook economische gevolgen. De oorlog en de als gevolg daarvan getroffen sancties leveren (indirect) economische schade op aan Europa. Hogere energieprijzen vormen het grootste economische effect. De Europese gasprijzen waren al flink gestegen en de verwachting is dat door de oorlog de prijzen nog verder oplopen.

1.2. Wonen

De problemen op onze woningmarkt zijn groot. Zo zijn de huizenprijzen de afgelopen jaren sterk gestegen en is het voor starters steeds moeilijker om een huis te vinden. De afgelopen 5 jaar stegen de huizenprijzen met gemiddeld 8% per jaar.

De Nederlandsche Bank (DNB) concludeert in Vier ingrediënten voor een evenwichtigere woningmarkt dat de problemen op de Nederlandse woningmarkt talrijk zijn. De toegankelijkheid verslechtert door de sterk stijgende huizenprijzen. Met name starters vertonen steeds risicovoller leengedrag om een huis te bemachtigen en er bestaat een sterke tweedeling tussen kopers en huurders. De oorzaken van deze problemen zijn even veelzijdig: van woningschaarste en een langdurig lage rente tot fiscale subsidies en andere vraagstimulansen.

In maart 2022 is de nationale woon- en bouwagenda en het programma woningbouw uitgebracht. Het kabinet wil tot 2030 900.000 extra woningen bouwen. De provincie Overijssel wil hiervan 60.000 woningen bouwen en daarvoor de bouw versnellen.

1.3. Klimaat

In het Klimaatakkoord uit 2019 staan maatregelen en afspraken tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden om gezamenlijk de uitstoot van broeikasgassen in Nederland in 2030 ongeveer te halveren (vergeleken met 1990). Met de ambitie uit het regeerakkoord worden de klimaatdoelen aangescherpt. Het doel voor 2030 wordt verhoogd van 49% naar ten minste 55%. Het doel voor 2050 wordt aangescherpt van 95% CO_2-reductie naar klimaatneutraliteit.

Mede door een te hoge stikstofneerslag verslechteren de natuur en de kwaliteit van water en lucht. In 2019 deed de Raad van State een vergaande uitspraak over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Daardoor staan veel economische en agrarische ontwikkelingen onder druk. Op 10 juni 2022 presenteerde het kabinet de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied. Met een integrale, gebiedsgerichte aanpak wil het kabinet de stikstofuitstoot voor 2030 met de helft terugdringen en de natuurkwaliteit verbeteren. De provincies moeten binnen een jaar met plannen komen om dit te realiseren.

1.4. Zorg

Gelet op de knelpunten én maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder vergrijzing, de gevolgen van corona en de oorlog in Oekraïne, zal het beroep op ondersteuning de komende jaren toenemen. Met het rapport Uitdagingen in het sociaal domein biedt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) gemeenten

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

handvatten om hierin keuzes te maken. Opgaven voor gemeenten liggen onder meer in het beter bereiken van de mensen in de meest kwetsbare posities en integraal werken in tijden van financiële krapte.

Begin mei zijn de besprekingen tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 weer hervat (VNG-ledenbrief). Dit gebeurde nadat het kabinet toezegde dat de structurele extra besparing van € 511 miljoen uit het regeerakkoord 'voor rekening en risico' van het Rijk komt. Bedoeling is dat half november de agenda op hoofdlijnen afgerond is.

Alle Covid-19-maatregelen zijn losgelaten en we leven weer zonder deze beperkingen. De coronapandemie én de maatregelen die genomen zijn om de verspreiding van het virus in te dammen, hebben echter het maatschappelijk leven diepgaand ontwricht. Uitgestelde zorg is nog steeds niet ingelopen en een volgende besmettingsgolf is niet onwaarschijnlijk. In een briefadvies stellen het Sociaal en Cultureel Planbureau en de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving dat nu een meervoudige aanpak nodig is, mét een helder toekomstperspectief over de doelen die we als samenleving nastreven. Van belang is dat we ons voorbereiden op een samenhangende bestrijding voor zowel de korte als middellange termijn. Dit met als uiteindelijk doel dat we als samenleving en economie minder kwetsbaar worden voor het virus.

1.5. Arbeidsmarkt

Werk zal de komende decennia fundamenteel veranderen door digitalisering, robotisering en automatisering. Op kortere termijn spelen andere ontwikkelingen.
Uit de Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen van het UWV (april 2022) blijkt dat de landelijke arbeidsmarkt zich op veel vlakken hersteld heeft van de coronacrisis. Het aantal WW-uitkeringen ligt op een laag niveau en er zijn veel vacatures. Dit gaat gepaard met een krappe arbeidsmarkt waarin veel werkgevers moeite hebben om personeel te vinden, vooral in de zorg en technische sector. De ontwikkeling van plaats- en tijdonafhankelijk werken is door Covid-19 in een versnelling terechtgekomen.

De spanning op de Twentse arbeidsmarkt blijft verder oplopen en ligt nu ruim boven die van voor de coronacrisis. De komende jaren verlaten veel werkenden de arbeidsmarkt als gevolg van pensionering. En maatschappelijk opgaven als de ouder wordende bevolking (meer hulpbehoevenden en meer zorg) en de energietransitie doen een beroep op meer arbeidskrachten. Hierdoor zal het ook voor gemeenten alleen maar moeilijker worden om gekwalificeerde medewerkers aan te trekken en vast te houden.

1.6. Economie en inflatie

In het Centraal Economisch Plan laat het Centraal planbureau (CPB) zien dat de economische raming gedomineerd wordt door onzekerheid als gevolg van oorlog in Oekraïne en andere internationale ontwikkelingen. Het belangrijkste economische gevolg voor Nederland is op dit moment een nog hogere energieprijs.
De inflatie slaat dit jaar een gat in de koopkracht (gemiddeld -2,7% in 2022) en de energiekosten pakken zeer verschillend uit voor verschillende huishoudens. Het CPB raamt de inflatie in 2022 op 5,2% en in 2023 2,4%. Recent heeft De Nederlandsche Bank (DNB) de inflatie voor 2022 geraamd op 8,7%.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Het begrotingstekort van het Rijk daalt dit jaar door het wegvallen van de coronasteun en de economische groei, maar stabiliseert vervolgens als gevolg van het begrotingsbeleid uit het coalitieakkoord. De extra uitgaven worden vooral na 2025 in de overheidsfinanciën zichtbaar, bovenop het effect van de vergrijzing. Het overheidstekort loopt op tot 3,5% bbp in 2030, de staatschuld stijgt tussen 2025 en 2030 tot 61% bbp. De economie groeit in 2022 met 3,6% en in 2023 met 1,7%.

1.7. Vertrouwen

De door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in de notitie Koersen op de samenleving gesignaleerde maatschappelijke opgaven geven richting voor de langere termijn. Deze opgaven concentreren zich sterk op de vraag hoe inclusief en duurzaam onze toekomstige samenleving zal zijn. En dat vraagt om een meer mensgerichte manier van werken.

Hoewel het institutionele vertrouwen niet structureel lager is dan dertig jaar geleden, is het wel veel beweeglijker. In het najaar van 2021 was het vertrouwen in de landelijke politiek in vergelijking met de afgelopen tien jaar laag. Ook in Borne is het aantal inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd de afgelopen jaren gedaald.

In De menselijke staat constateert het SCP dat het de overheid niet lukt om de structurele scheidslijnen en kansenongelijkheid in de Nederlandse samenleving te verkleinen. Dat is zorgelijk gezien de lastige politieke opgaven rond bijvoorbeeld duurzaamheid en de ondersteuning van mensen in kwetsbare posities. Het zet ook het vertrouwen in het functioneren van de Nederlandse democratische rechtsstaat verder onder druk. Zo dreigt volgens het SCP een samenleving van winnaars en verliezers te ontstaan dat de legitimiteit van overheidshandelen en vertrouwen in de democratie verder aantast.

Wij stellen u voor kennis te nemen van de maatschappelijke ontwikkelingen.

1.8. Regeerakkoord 2021-2025

Het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' omvat de afspraken gemaakt tussen VVD, D66, CDA en ChristenUnie en vormt de basis voor het kabinet-Rutte IV. Het akkoord bestaat uit 7 thema's.

Democratische rechtsorde

Bij democratische rechtsorde zijn maatregelen aangekondigd voor een rechtvaardige en betrouwbare overheid. Zo moeten mensen de overheid makkelijker om hulp kunnen vragen, bijvoorbeeld via een loket bij de gemeente. Systemen voor toeslagen moeten duidelijker en eenvoudiger worden en mensen die in de problemen komen door overheidsbeleid worden beter geholpen. Er komt meer aandacht voor hervorming van het staatsbestel en de positie van de burgemeester in het lokaal bestuur. Het kabinet bevriest de opschalingskorting voor gemeenten tot en met 2025. In 2026 wordt de opschalingskorting weer ingeboekt, waarmee de totale korting alsnog uitkomt op € 975 miljoen. Voor meer financiële stabiliteit en

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

een grotere autonomie van gemeenten wordt een nieuwe financieringssystematiek voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken.

Duurzaam land
Het kabinet wil Nederland klaarmaken voor de toekomst op het gebied van klimaat, landbouw en het bouwen van huizen. De klimaatdoelen worden aangescherpt en er komt de komende vier jaar € 35 miljard vrij om dit te bereiken. Voor verduurzaming van de landbouw en beperking van stikstofuitstoot komt er een Nationaal Programma Landelijk Gebied. Woningbouw wordt versneld met 100.000 woningen per jaar. De woningbouwimpuls en het volkshuisvestingsfonds worden gecontinueerd en dit wordt bekostigd vanuit het Gemeentefonds. Het regeerakkoord gaat uit van de invoering van de Omgevingswet op 1 juli 2022. Elektrisch vervoer wordt gestimuleerd, duurzame stadslogistiek ondersteund en ook de uitrol van laadinfrastructuur wordt versneld. Er worden afspraken gemaakt met bedrijfsleven en medeoverheden over thuiswerken.

Veiligheid en sterke samenleving
Het kabinet wil een veilig Nederland. Er komt meer geld voor politie, de aanpak van zware misdaad en ondermijning. De toegang tot het recht voor burgers wordt makkelijker door een kostenverlaging en versterking van de sociale advocatuur. Ook wil het kabinet internationaal samenwerken om grensoverschrijdende criminaliteit tegen te gaan. Preventieve maatregelen moeten voorkomen dat jongeren de criminaliteit ingaan.

Bestaanszekerheid en kansengelijkheid
Het kabinet wil dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Dat kan alleen wanneer mensen zich vrij voelen om te zijn wie ze zijn. Daarom wil het kabinet discriminatie aanpakken. Het is belangrijk dat iedereen een goed bestaan heeft. Dat begint bij het bieden van dezelfde kansen aan alle kinderen, jongeren en studenten. Het kabinet wil dat nieuwkomers snel de weg vinden in Nederland door vanaf het begin mee te doen. Dat vraagt zowel een eigen verantwoordelijkheid als een samenleving die nieuwkomers de kans geeft. Het toeslagensysteem wordt vereenvoudigd, het minimumloon wordt verhoogd met 7,5%, de basisbeurs komt terug en kinderopvang wordt goedkoper. Het voorkomen van leerachterstanden, preventie van laaggeletterdheid en cultuur en muziek op school krijgen meer aandacht. Integratie van nieuwkomers wordt gestimuleerd en er komt meer geld voor de IND en COA.

Welvarend land
Het kabinet wil de economie versterken. Ook cultuur is belangrijk, omdat het mensen bij elkaar brengt. Er gebeurt steeds meer digitaal. Dus vindt het kabinet het belangrijk dat iedereen online goed zijn weg kan vinden. Versterken van het vestigingsklimaat, ondersteunen van bedrijven die getroffen zijn door de coronacrisis, het voorkomen van leegstand van winkels, meer technisch personeel opleiden en investeren in de creatieve sector zijn de belangrijkste maatregelen. Ook wil het kabinet van Nederland het digitale knooppunt van Europa maken en armoede en schulden aanpakken.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Gezondheid
Het kabinet wil de gezondheidszorg voor iedereen bereikbaar houden. Nederland moet in de toekomst beter omgaan met gezondheidscrises. En het werk in de zorg moet aantrekkelijker worden. Het eigen risico hoeft niet meer in 1 keer betaald te worden, en er komen eerlijke prijzen voor medicijnen en meer aandacht voor sporten en bewegen. Meer specialisatie in de geestelijke gezondheidszorg op complexe problematiek moet zorgen voor een betere geestelijke gezondheid. De in het regeerakkoord opgenomen besparing van structureel € 511 miljoen op jeugdhulp ten opzichte van het advies van de Commissie van Wijzen is (voorlopig) van tafel. Het kabinet stelt dat door stijgend gebruik van de huishoudelijke hulp de beschikbaarheid van voorzieningen onder de Wmo onder druk staat. Daarom wordt toegewerkt naar een eerlijkere eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp met landelijke normen en met oog voor betaalbaarheid voor lage en middeninkomens.

Internationaal
Er gebeurt veel in de wereld wat invloed heeft op Nederland. Bijvoorbeeld oorlogen, klimaatverandering en de coronacrisis. Dit zorgt voor grote uitdagingen. Belangrijk is dat we onze vrijheid, veiligheid en welvaart nog beter beschermen. Het kabinet wil een autonomer internationaal beleid, investeren in defensie en een effectiever uitzetbeleid voor niet-rechtmatige migranten. Ook het beter beschermen van mensenrechten en verbeteren van de ontwikkelingssamenwerking zijn maatregelen uit het akkoord.

Wij stellen u voor kennis te nemen van het coalitieakkoord 2021-2025.

2. Raadsakkoord 2022-2026
Na de gemeenteraadsverkiezingen heeft de gemeenteraad op 24 mei 2022 het Borns akkoord 2022-2026 vastgesteld.

2.1 Samen toekomstbestendig
De gemeente Borne is een groeigemeente waar mensen graag wonen of verblijven en ondernemers volop kansen zien. De gemeente Borne heeft een vitale gemeenschap. Inwoners van Borne, Hertme en Zenderen wonen en leven in een gemeente waarin gemeenschapsgevoel, noaberschap en gastvrijheid hoog in het vaandel staan. Aan ideeën en creativiteit, die in onze dynamische dorpen en wijken volop aanwezig zijn, wordt waar mogelijk ruimte gegeven. De gemeente is en wil op een verbindende manier volop onderdeel zijn van de ontwikkelingen. Het welzijn en welbevinden van inwoners, ondernemers en andere betrokkenen staat voorop bij keuzes die aan de orde zijn. Goede voorzieningen moeten voor iedereen bereikbaar zijn. De gemeente Borne is een inclusieve samenleving. Iedereen kan meedoen en wordt gehoord, ongeacht afkomst, geaardheid of beperking. Daarom blijft de gemeente investeren in zaken die daar recht aan doen én kansen scheppen voor de toekomst: van gezondheid tot onderwijs en van goede infrastructuur tot aan duurzame leefbaarheid. Wie in Borne, Hertme of Zenderen woont, werkt of recreëert voelt dat er oog en oor is voor de dingen die de mensen raken. De gemeente Borne, een betrokken gemeenschap met een inclusieve en gastvrije blik op de toekomst!

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Als gemeente willen wij onze zelfstandigheid behouden. De herijkte toekomstvisie MijnBorne2030 is ons koersdocument tot en met 2030. Bij ontwikkelingen kijken we naar wat onze samenleving op dat thema als ambitie heeft geformuleerd, dit wordt in de afwegingen meegenomen. Omdat ontwikkelingen snel gaan in deze roerige tijd wil de gemeenteraad ruimte houden voor een goed participatief proces en het gesprek in de raad en met het college. De toekomstvisie spreekt uit dat in 2030 'De gemeente Borne is een participerende overheid geworden'. De gemeente zet zich in op haar regisserende rol en bestuur en organisatie van de gemeente veranderen mee om goed toegerust te zijn voor de toekomst.

2.2 Prioriteiten en ambities

In het raadsakkoord heeft de gemeenteraad voor deze raadsperiode vijf thema's prioriteit gegeven.

Ruimte voor een groeiende, leefbare gemeente

De ambitie is om een voldoende gevarieerd en toekomstbestendig woonaanbod te realiseren dat aansluit bij de woonbehoefte in de kernen.
Hiervoor wil de raad de woonvisie 2022-2032 samen met inwoners vormgeven en zelf meer betrokken zijn bij het proces. Met de woonvisie wil de raad de vraag 'in welke mate wil de gemeente Borne doorgroeien?' beantwoorden. Speciale aandacht wordt gevraagd voor mogelijkheden om innovatieve en betaalbare woonvarianten te ontwikkelen.

Samen sneller verduurzamen

De ambitie is om Borne in 2050 een klimaatneutrale gemeenschap te laten zijn.
Hiervoor wil de raad in een integraal programma Duurzaamheid tussendoelen voor 2026 en 2030 opnemen. De integrale aanpak omvat het ruimtelijke en sociale domein. De mogelijkheden voor zonne-energie, windenergie en energieopslag in Borne worden geïnventariseerd en de CO_2-reductie wordt gemonitord. Als centrale opgave ziet de gemeenteraad om samenwerking met en participatie van inwoners goed vorm te geven. De raad wil zelf vooraf betrokken zijn bij het bepalen van het ambitieniveau. De gemeente zal zelf het goede voorbeeld moeten geven en voldoende middelen en capaciteit beschikbaar stellen om de ambities op het gebied van duurzaamheid te realiseren.

Noaberschap en (veer)kracht

De ambitie is dat iedereen in Borne zijn eigen (noaber)kracht kan inzetten en dat gemeente en partners op een passende en nabije manier ondersteunen als dat niet kan.
Hiervoor wil de raad de Visie Sociaal Domein realiseren door het programma uit te voeren en de voortgang te monitoren. Stimuleren van inwonersinitiatieven en samenwerking met partners om (preventieve) voorzieningen te organiseren om zo dicht bij inwoners te komen. Een inclusie-agenda moet bijdragen aan een inclusieve samenleving en voorkomen van misbruik blijft aandacht vragen.

Financiën, balans en inzicht in Borne

De ambitie is om een structureel financieel gezonde gemeente te zijn.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Hiervoor wil de raad inzicht in de financiële situatie van Borne door een te ontwikkelen dashboard dat de komende jaren uitgebouwd kan worden met beleidsmatige informatie. Voor de grote projecten wil de raad inzicht in de voortgang en de mogelijkheden om kaders bij te stellen.

De Bornse gemeenschap en transparant bestuur
De ambitie is om een betrouwbare en servicegerichte overheid te zijn ten dienste van de samenleving. Hiervoor wil de raad in gesprek over 'welke gemeente willen we zijn'. Het werken met een meerjarige bestuurlijke agenda moet inzicht geven in het proces en de rol van de raad. Bij projecten met een grote maatschappelijke impact worden raad en burgers aan de voorkant betrokken. Tenslotte wil de raad de kwaliteit van bestuurlijke voorstellen verbeteren.

We stellen u voor de prioritaire ambities uit het raadsakkoord 2022-2026 leidend te laten zijn voor te maken beleidskeuzes.

3. Kaders en perspectief

3.1 Indeling programmabegroting

Met het nieuwe raadsakkoord heeft de gemeenteraad nieuwe prioriteiten vastgesteld. Hierop kan de indeling van de begroting aangepast worden zodat de raad via de begroting kan sturen op de eigen beleidsprioriteiten. De vergelijking met voorgaande jaren kan gemaakt worden op basis van de verplichte indeling in taakvelden. De onderverdeling in thema's of subprogramma's willen we zoveel mogelijk laten aansluiten op de portefeuilleverdeling binnen het college van B en W.

Om de indeling van de programmabegroting aan te laten sluiten op de prioriteiten uit het raadsakkoord 2022-2026, ligt een indeling in vijf programma's voor de hand:

1. Ruimte voor een groeiende, leefbare gemeente - programma Wonen en leven
2. Samen sneller verduurzamen - programma Duurzame toekomst
3. Noaberschap en (veer)kracht - programma Inclusieve samenleving
4. De Bornse gemeenschap en transparant bestuur - programma Bestuur en samenleving
5. Financiën, balans en inzicht in Borne - programma Financieel gezond

Wij stellen u voor om de indeling van de programmabegroting aan te laten sluiten op de prioriteiten uit het raadsakkoord 2022-2026

3.2 Financieel perspectief

De meerjarenbegroting 2023-2026 wordt opgesteld op basis van de door de raad vastgestelde begroting 2022, nadien genomen besluiten, autonome ontwikkelingen en de meicirculaire.

Saldo begroting 2022-2025
De laatst vastgestelde begroting 2022-2025 is gebaseerd op de cijfers van de septembercirculaire 2021. De decembercirculaire 2021 is niet financieel vertaald in de meerjarenbegroting 2022-2025 en wordt

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

betrokken bij de meicirculaire. De begroting 2022-2025 sluit met een negatief saldo van € 83.000 in 2023, een positief saldo van € 254.000 in 2024 en voor 2025 en 2026 een positief saldo van € 4.000. In alle jaren is de begroting structureel sluitend.

Meicirculaire 2023

Op 1 juni is de meicirculaire 2022 verschenen. Wij stellen u voor om kennis te nemen van de toelichting op de meicirculaire (bijlage). De accressen zijn ten opzichte van de septembercirculaire 2021 gestegen. Dit ligt ten eerste aan een hogere bijstelling voor de ontwikkeling van de lonen en prijzen op basis van het Centraal Economisch Plan. Maar er is ook sprake van hogere volume-accressen (accressen geschoond voor de loon- en prijsontwikkeling) als gevolg van het regeerakkoord. Ten opzichte van de septembercirculaire is het voordelig resultaat van de meicirculaire voor Borne € 4.705.000 in 2023, € 3.952.000 in 2024, € 6.103.000 in 2025 en € 3.804.000 in 2026. Dit is dus inclusief het (positieve) effect uit de decembercirculaire.

Taakmutaties zijn middelen die met een bepaald oogmerk aan het gemeentefonds zijn toegevoegd, maar waar geen bestedingsverplichting aan ten grondslag ligt. Ons beleid ten aanzien van taakmutaties, integratie-uitkeringen en doeluitkeringen houdt in dat wij als gemeente niet één op één het Rijk willen volgen bij de bestemming van de gelden. Wij reserveren de beschikbare middelen op de stelpost Taakmutaties en doen de gemeenteraad een beleidsvoorstel dat past binnen het doel van de uitkering. Niet-bestede middelen uit de stelpost vallen na een jaar vrij. Bij de meicirculaire is er aan het saldo van de taakmutaties het volgende toegevoegd: voor 2023 € 1.663.000, voor 2024 € 522.000, voor 2025 een onttrekking van € 40.000 en voor 2026 een onttrekking van € 44.000.

Wij stellen u voor om kennis te nemen van de toelichting op de meicirculaire.

De invoering van het herverdeelde gemeentefonds is door het kabinet vastgesteld op 1 januari 2023 en de effecten zijn verwerkt in de meicirculaire. In verband met onzekerheden hebben wij eerder een bedrag van structureel € 550.000 gereserveerd. Nu het effect van de herverdeling duidelijk is, is deze reservering niet meer nodig. Wij stellen u voor om deze reservering te laten vervallen.

We stellen voor om de reservering van € 550.000 voor herverdelingseffecten gemeentefonds te laten vervallen.

Raadsbesluiten

Sinds de vaststelling van de begroting heeft de gemeenteraad een aantal besluiten genomen waarvan de dekking is doorgeschoven naar de kaderbrief en de begroting 2023-2026.
Op 1 maart 2022 heeft de gemeenteraad besloten om de formatie griffiemedewerker uit te breiden (22int00787). De extra structurele lasten hiervan bedragen € 30.500.
Op 1 maart 2022 heeft de gemeenteraad besloten over een nieuw model voor de rekenkamer (22int00677). De extra kosten hiervoor bedragen € 7.000 structureel.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Gemeente Borne

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
		22uit06463	21 juni 2022

Op 26 april 2022 heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met scenario 3 voor de vervolgaanpak ondermijning (22int01334). De structurele lasten van dit scenario bedragen € 265.000.

Op 5 juli 2022 besluit de gemeenteraad over de jaarstukken 2021. Met het vaststellen van de jaarstukken en de meerjarenprognose grondexploitaties wordt de grondexploitatie Bornsche Maten opnieuw gestructureerd. De afgeronde deelcomplexen worden afgesloten. De in ontwikkeling zijnde deelcomplexen worden nieuwe grondexploitaties. De toekomstige deelfases, waar nog geen plan onder ligt, worden als zogenoemde 'warme gronden' onder de materiële vaste activa op de balans ondergebracht. Deze gronden hebben een boekwaarde van € 10,4 miljoen waarop niet wordt afgeschreven. Wel moet hierover rente berekend worden, een structureel nadeel van € 52.000.

Uit de vaststelling van de jaarstukken 2021 en de meerjarenprognose grondexploitaties volgt een wijziging op de afschrijvingsmethodiek van het huidige gemeentehuis. In verband met het Huis van Borne dient het huidige pand in 2024 compleet te zijn afgeschreven. Dit zorgt voor een incidenteel nadeel van € 511.000 in zowel 2023 en 2024

De jaarrekening 2021 leidt, mede door de herstructurering van de grondexploitaties, tot een positief rekeningresultaat van ruim € 10 miljoen. Met de bestemming van het rekeningresultaat 2021 wordt € 14.533.000 toegevoegd aan de reserve Beleidsontwikkeling.

Wij stellen voor om de lasten van eerdere raadsbesluiten voor een bedrag van € 355.000 structureel en € 1.022.000 incidenteel te verwerken in de begroting 2023-2026.

Autonome ontwikkelingen

Dit betreffen de ontwikkelingen waar gemeente Borne geen invloed op heeft zoals wettelijke verplichtingen, CAO-afspraken, bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en correcties.

Cogas heeft haar deelneming in Cogas Kabel Infra B.V. eind 2020 verkocht aan DELTA Fiber. Dit heeft in 2021 een incidenteel voordeel van € 2,25 miljoen opgeleverd en een compensatie van het weggevallen dividend tot en met 2025. Vanaf 2026 zal Borne het wegvallen van deze structurele baten in de begroting zelf moeten opvangen. Dit betekent een nadeel van € 381.000.

Het afgelopen jaar is het groot onderhoud op het gebied van ons vastgoed opnieuw geïnventariseerd en gebudgetteerd. Hierin zijn ten onrechte het zwembad en de sportvelden niet opgenomen, terwijl er wel verplichtingen onder liggen. Dit leidt tot een nadeel van € 200.000.

Nagenoeg alle budgetten binnen het Sociaal Domein, met uitzondering van kapitaallasten, personeelslasten en hulpmiddelen, zijn sinds 2020 ten onrechte niet geïndexeerd. Het herstellen van deze budgetten levert een structureel nadeel op van € 878.000.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Gemeente Borne

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
		22uit06463	21 juni 2022

Bij de programmabegroting 2020-2024 is afgesproken om de stelpost Beleidsontwikkeling niet te voeden tot en met 2024. Vanaf 2025 wordt jaarlijks € 200.000 toegevoegd aan de stelpost zodat dekking beschikbaar is voor nieuwe beleidsontwikkelingen. Dit betekent dat er ook in 2026 weer € 200.000 toegevoegd wordt aan de stelpost Beleidsontwikkeling. Verderop in deze kaderbrief stellen we u voor om de stelpost beleidsontwikkeling ook in 2023 en 2024 te voeden.

In 2022 is de nieuwe CAO gemeenten van kracht geworden met een structurele doorwerking naar 2023 en verder. Dit heeft een nadelig effect op de meerjarenbegroting van € 473.000.
De kostenstijgingen als gevolg van prijsindexaties leiden tot een structurele budgettaire bijstelling van ruim € 900.000 in de meerjarenbegroting. Deze bijstelling wordt gedekt uit de stelpost Prijscompensatie die daarmee uitgeput is.
De begrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen leiden tot een structureel hogere bijdrage in 2026 van € 504.000. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt door loon- en prijsindexaties. De raad heeft op 24 mei 2022 besloten geen zienswijze in te dienen op de door de gemeenschappelijke regelingen aangeboden conceptbegrotingen 2023-2026

Diverse kleinere autonome ontwikkelingen zorgen voor een structureel voordeel van € 43.000.

Wij stellen voor om de financiële gevolgen van autonome ontwikkelingen voor een bedrag oplopend tot € 2.392.000 structureel nadelig in 2026 op te nemen in de begroting 2023-2026.

Financieel perspectief 2023-2026
De meicirculaire, raadsbesluiten en autonome ontwikkelingen leiden tot een financieel perspectief met een positief structureel saldo van € 1.105.000 in het laatste jaar.

Financieel perspectief (*€ 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Saldo begroting 2022-2025	-83	254	4	4
Meicirculaire 2022	3.042	3.900	6.143	3.848
Raadsbesluiten	-866	-866	-355	-355
Autonome ontwikkelingen	-1.677	-1.430	-1.662	-2.392
Perspectief 2023-2026	**416**	**1.858**	**4.130**	**1.105**
waarvan incidenteel	-914	-628	157	0
waarvan structureel	1.330	2.486	3.973	1.105

Wij stellen voor om de primitieve begroting 2023-2026 te baseren op dit meerjarig sluitend perspectief.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

‘Ravijn’ 2026

De kabinetsplannen reiken tot en met 2025. Voor gemeenten leiden die tot hogere baten uit het gemeentefonds door middelen voor jeugdzorg, hogere accressen en het opschorten van de zogeheten opschalingskorting. Vanaf 2026 wordt het volume-accres bevroren en wordt eveneens het restant van de opschalingskorting alsnog geëffectueerd. Hierdoor vallen in 2026 de inkomsten uit het gemeentefonds fors terug. Dit wordt in de media het ‘ravijn’ genoemd.

Voor Borne vallen de financiële gevolgen van het ‘ravijn’ mee, in die zin dat we ook in de jaarschijf 2026 uit kunnen gaan van een positief saldo. Dit komt enerzijds omdat we € 550.000 gereserveerd hadden voor de herverdelingseffecten van het gemeentefonds. En anderzijds omdat het accres voor loon- en prijscompensatie door het Rijk wel wordt gehandhaafd, in tegenstelling tot eerdere signalen.

Het ‘ravijn’ 2026-2029 zorgt bij alle gemeenten voor een afname van de structurele ruimte in 2026. Het volume-accres 2022-2025 kan niet gebruikt worden voor investeringen en de bijbehorende beheers- en onderhoudslasten. Zo blijft door het ‘ravijn’ de aanpak van maatschappelijk opgaven achterwege en gaat de uitholling van het voorzieningenniveau door. Voor Borne betekent de afname van het volume-accres en de opschalingskorting in 2026 een nadeel van € 2,2 miljoen ten opzichte van 2025. Hierdoor kunnen we in 2023 t/m 2025 niet alle structurele middelen inzetten omdat daarmee het saldo in 2026 wel negatief zou worden.

3.3 Onzekerheden en risico’s

Deze kaderbrief is een momentopname. Zowel interne als externe ontwikkelingen zorgen voor onzekerheden en risico’s. Deze kunnen een grote impact hebben op ons financiële perspectief. De meest in het oog springende onzekerheden benoemen we hieronder, zodat deze in afwegingen betrokken kunnen worden.

Risicomanagement

Risico’s worden opgenomen in ons risicomanagementsysteem. Voor alle risico’s zijn maatregelen genomen om de kans en de gevolgen zo klein mogelijk te maken. De risico’s met de grootste financiële gevolgen zijn grondexploitaties. Hierbij kunnen verslechtering van de economische situatie, het niet kunnen nakomen van contractuele verplichtingen of beleidswijzigingen van andere overheden tot forse financiële nadelen leiden. Binnen de reguliere begroting zijn vertragingen en prijsstijgingen binnen projecten, onduidelijkheid over financiën Wmo en Jeugd en de continuïteit van bedrijfsvoering de grootste risicofactoren.

Voor deze risico’s zijn voorzieningen getroffen en hanteren we normen voor onze weerstandspositie. Na de bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2021 voldoen de weerstandsratio, de Algemene reserve en de Algemene reserve grondexploitaties aan de door de gemeenteraad gestelde normen.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Weerstandspositie (bedragen * €1.000)	**Norm**	**Benodigd**	**Beschikbaar**	**Ratio**
Weerstandsratio	1,0 ≤	4.693	25.380	5,41
Algemene reserve	10% begrotingsomzet excl. grondexploitaties	5.862	5.862	10%
Algemene reserve grondexploitatie	10% boekwaarde grondexploitaties	2.704	2.704	10%

Taakstellingen

Van de in 2020 vastgestelde taakstellingen is de helft gerealiseerd. Voor de resterende taakstellingen op cultuur, maar met name op sport en maatschappelijke participatie is realisatie nog niet zeker. Mede daarom heeft de raad vorig jaar een stelpost Sociaal domein ingesteld van € 900.000.

Inflatie

Door externe ontwikkelingen, waaronder de oorlog in Oekraïne, is de inflatie de afgelopen maanden tot recordhoogten gestegen. Ook wordt bij veel contracten een zogenaamde Oekraïne-bepaling opgenomen die de prijsrisico's bij de opdrachtgever neerlegt. Aannames voor dit moment mogen dan houvast geven, de economische situatie en het consumentenvertrouwen kunnen elk moment veranderen. De stijgende rente laat ook zien dat de onzekerheid groot is.

Renteontwikkeling

Door de huidige wereldwijde rentestijgingen zullen ook de rentelasten voor nieuwe leningen toe gaan nemen. De leningen die de komende jaren aflopen zijn ten dele meer dan 10 jaar geleden afgesloten. Onze gemiddelde rentelast op deze langlopende leningen (en de last die begroot is) is op dit moment nog hoger dan het huidige renteniveau. Door aflopende grondexploitaties zullen niet alle leningen opnieuw gefinancierd hoeven te worden. Daar staat tegenover dat door de inflatie de financieringsbehoefte stijgt. Hoe groot de financieringsbehoefte de komende jaren zal zijn en in welke mate de rente blijft stijgen zijn onduidelijk. Op dit moment lijkt de rekenrente van 0,5% met een risico-opslag van 0,5% voldoende.

Gemeentefonds

Het kabinet heeft de systematiek van het gemeentefonds losgelaten, wat in 2026 tot het 'ravijn' leidt. Onduidelijk is op welke manier in de toekomst omgegaan wordt met het gemeentefonds, Een onafhankelijke procesbegeleider gaat voor de zomer 2022 opties op een rij zetten voor een stabiele financiering van decentrale overheden in 2026 en volgende jaren. Dit moet leiden tot een 'contourennota', inclusief opties voor een vergroting van het lokaal belastinggebied.

Middelen jeugdzorg

Voor het jaar 2023 zijn de extra middelen jeugdzorg van € 1.445 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. De extra ombuiging van € 511 miljoen uit het regeerakkoord zijn voor verantwoordelijkheid en risico van het Rijk. Er wordt gezocht naar maatregelen om ook aan deze additionele ombuiging invulling te

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

geven. Dit zullen gemeenten in dat geval dus wel moeten doorvoeren en ook de uitvoeringskosten komen voor rekening van de gemeenten.

Wat ontbreekt in de meicirculaire zijn de toevoegingen van de extra middelen jeugdzorg aan de algemene uitkering voor de jaren 2024-2027 conform het advies van de Commissie van Wijzen. Rijk, VNG en IPO hebben gezamenlijk afgesproken dat alle gemeenten in de jaarschijven 2023 tot en met 2025 van de meerjarenraming 75% van de bedragen onder de Hervormingsagenda van de Commissie van Wijzen als stelpost mogen opnemen. We stellen voor om ook in 2026 75% van de extra middelen jeugdzorg in de begroting op te nemen, hoewel hierover (nog) geen afspraak is gemaakt met de toezichthouder.

We stellen voor om ook voor de jaarschijf 2026 uit te gaan van 75% van extra middelen jeugdzorg uit de algemene uitkering gemeentefonds.

<u>Woonplaatsbeginsel Jeugdwet</u>
Vanaf 2022 wordt het woonplaatsbeginsel toegepast. Dit betekent dat de gemeente waar de jeugdige met een voogdijmaatregel en jeugdigen van 18 jaar of ouder is ingeschreven, verantwoordelijk is. Met ingang van 2022 verandert het budget al, terwijl de aanpassing van het verdeelmodel jeugdhulp meeloopt met de herijking van het Gemeentefonds dat op 1 januari 2023 wordt ingevoerd.
Het financiële effect voor Borne zoals opgenomen in de meicirculaire bedraagt vanaf 2022 € 1,1 miljoen structureel nadelig, omdat met de verantwoordelijkheid ook een deel van het budget bij andere gemeenten komt te liggen. Dit nadelig effect is verwerkt in het effect van de meicirculaire. De verwachting is dat ook de kosten voor Borne zullen dalen, maar de omvang hiervan is nog niet bekend. Op dit moment gaan wij uit van een budgetneutraal resultaat.

<u>Arbeidsmarkt</u>
De krappe arbeidsmarkt zorgt er voor dat het vinden en vasthouden van gekwalificeerde medewerkers moeilijk is. Hierdoor kunnen primaire processen in de knel komen met mogelijk juridische en financiële gevolgen die afbreuk doen aan de gemeente als betrouwbare overheid.

Wij stellen u voor kennis te nemen van de risico’s en onzekerheden.

3.4 Toezicht
Jaarlijks toetst de provincie vanuit haar toezichthoudende rol de begrotingen van de gemeenten (financieel toezicht). Hiertoe stelt zij jaarlijks een toetsingskader op (deze brief wordt jaarlijks aan uw raad verzonden). Indien gemeenten onvoldoende voldoen aan het door de provincie gestelde kader, kan Gedeputeerde Staten besluiten tot preventief toezicht. Dit betekent dat de begroting of wijzigingen daarvan vooraf goedkeuring van de toezichthouder moeten krijgen. Wanneer gemeenten wel voldoen aan het toetsingskader, wordt door Gedeputeerde Staten het toezichtregime als repressief aangemerkt. Dit betekent dat het toezicht van de provincie achteraf plaatsvindt. Voor Borne geldt in 2022 repressief toezicht.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Naast financieel toezicht kennen we ook het zogenaamde interbestuurlijk toezicht (IBT). Met de provincie zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop het interbestuurlijk toezicht tussen provincie en gemeente wordt ingevuld. De provincie is toezichthouder op een aantal beleidsterreinen, te weten financiën, archief, Wabo, ruimtelijke ordening, huisvesting statushouders en monumenten.
Voor Borne geldt dat de totaalkleur in 2022 oranje is. In 2021 was dit eveneens oranje, in 2020 was het totaalbeeld groen. Wanneer naar de afzonderlijke domeinen wordt gekeken, dan zijn de domeinen Financiën en Wabo oranje. De kleuring heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het kader IBT, in gesprek wil gaan met de gemeente. De overige domeinen kleuren groen, hetgeen betekent dat deze domeinen voldoen aan de in het kader gestelde criteria. De verbeterpunten die voor het domein Archief worden genoemd zullen aan de orde komen tijdens de reguliere ambtelijke gesprekken tussen de provinciale en gemeentelijke domeintrekkers.

4. Richtinggevende keuzes

Leidend voor keuzes zijn de prioritaire ambities uit het raadsakkoord. Per ambitie doen wij, aanvullend op het raadsakkoord, een voorstel hoe we hier (procesmatig) mee om willen gaan.

<u>Een voldoende gevarieerd en toekomstbestendig woonaanbod dat aansluit bij de woonbehoefte in de kernen.</u>
Voor de woonvisie die in ontwikkeling is zullen we het proces zo aanpassen dat meer ruimte ontstaat voor betrokkenheid van inwoners en gemeenteraad. We stellen voor om een aangepaste procesaanpak voor een integrale woonvisie te bespreken met de gemeenteraad. Mogelijk dat dit wel leidt tot uitstel van de besluitvorming tot 2023.

We stellen voor de procesaanpak voor een integrale woonvisie aan te passen en met de gemeenteraad te bespreken.

<u>Borne is in 2050 een klimaatneutrale gemeenschap.</u>
Sinds 2019 werken we in Borne programmatisch aan de energietransitie. Inmiddels zijn de lokale energievisie en de RES Twente vastgesteld. Met een integrale aanpak van de duurzaamheidsopgave verbinden we de energietransitie met klimaatadaptatie, circulaire economie, natuur en milieu en sociale duurzaamheid. Ook zonder verbreding van energietransitie zijn de komende jaren extra capaciteit en middelen nodig om de doelen te bereiken. We stellen u daarom voor om het programma Energietransitie te verbreden naar een programma Duurzaamheid en hiervoor een voorstel te doen aan de raad. In dit voorstel zullen participatie en monitoring expliciet worden opgenomen.

We stellen voor het programma Energietransitie te verbreden naar een programma Duurzaamheid en hiervoor een voorstel te doen aan de raad.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Eenieder kan zijn eigen (noaber)kracht inzetten of waar dat niet kan, ondersteunen gemeente en partners op een passende manier en dichtbij.
Met de Visie Sociaal Domein en de programmatische aanpak van de transformatie zijn we op de goede weg. De financiering van het programma loopt echter eind 2022 af. We stellen u daarom voor om het programma Transformatie sociaal domein voort te zetten en hiervoor een voorstel te doen aan de raad. Hierbij gaan we uit van de doelen zoals opgenomen in de visie en zullen we participatie en monitoring expliciet opnemen.

We stellen voor om het programma Transformatie sociaal domein voort te zetten en hiervoor een voorstel te doen aan de raad.

Een betrouwbare en servicegerichte overheid ten dienste van de samenleving.
Om deze ambitie te realiseren, is een goed samenspel en vertrouwen tussen samenleving, bestuur en organisatie noodzakelijk. Het gesprek over welke gemeente we willen zijn, participatie van inwoners, de bestuurlijke agenda en de doorontwikkeling van de organisatie ('De weg vooruit') vragen een gecoördineerde aanpak. Wij stellen u daarom voor om deze ambitie programmatisch op te pakken.

We stellen voor om het thema 'De Bornse gemeenschap en transparant bestuur' samen met de doorontwikkeling van de organisatie vorm te geven in een programma Bestuur en samenleving en hiervoor een voorstel te doen aan de raad.

Een structureel financieel gezonde gemeente.
Een structureel financieel gezonde gemeente vraagt om een behoedzaam financieel beleid waarbij beleidskeuzes en dekking hand in hand gaan. De onduidelijkheid over het gemeentefonds zorgt voor grote veranderingen in de algemene uitkering en daarmee voor jaarlijkse schommelingen in onze begroting. Op dit moment worden voorbereidingen getroffen voor een (financieel) dashboard en een herziening van de visie op planning en control. Doel is om de gemeenteraad meer inzicht en grip op (financiële) ontwikkelingen te bieden.

Middelen voor nieuwe beleidskeuzes zijn beschikbaar in de reserve Beleidsontwikkeling (incidenteel) en de stelpost Beleidsontwikkeling (structureel).
Voor de stelpost Beleidsontwikkeling heeft u besloten om deze tot en met 2024 volledig in te zetten als dekking voor tekorten. Pas in 2025 is weer structurele ruimte beschikbaar om lopende een begrotingsjaar nieuwe ontwikkelingen te dekken. Voor elke nieuwe beleidskeuze ontvangt de raad een voorstel inclusief dekking. Wij stellen u voor om nieuwe beleidsontwikkelingen weer te financieren uit de stelpost Beleidsontwikkeling en de reserve Beleidsontwikkeling en voor structurele beleidsuitgaven in 2023 en 2024 de stelpost Beleidsontwikkeling met ingang van 2023 weer te vullen met € 200.000 per jaar.

We stellen voor om de voeding van de stelpost Beleidsontwikkeling twee jaar naar voren te halen.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

De reserve Beleidsontwikkeling wordt bij de bestemming van het rekeningresultaat 2021 verhoogd van € 2.281.000 naar € 16.814.000. Hierdoor is, ook na dekking van de incidentele tekorten in het perspectief na beleidskeuzes, ruimte voor incidentele uitgaven zonder dat onze weerstandspositie in gevaar komt.

Voor de prioriteiten die we programmatisch willen oppakken (duurzaamheid, sociaal domein, bestuur en samenleving) zijn geen of onvoldoende structurele middelen beschikbaar. Om invulling te kunnen geven aan de doelen van de raad is zeker extra capaciteit en middelen nodig. Wij stellen u voor om vrij beschikbare structurele en incidentele middelen primair in te zetten voor deze programma's.

Wij stellen u voor om vrij beschikbare structurele en incidentele middelen primair in te zetten voor de programma's Duurzaamheid, Transitie sociaal domein en Bestuur en samenleving.

4.1 Huidige ambities

In de vorige raadsperiode is een aantal ambities en taakstellingen vastgesteld voor een zelfstandige en financieel gezonde gemeente die investeert in de toekomst van de Bornse gemeenschap. In het licht van het nieuwe raadsakkoord en het financieel perspectief vragen deze ambities om richtinggevende uitspraken van de raad.

<u>Inflatie</u>

De inflatie heeft gevolgen voor de Bornse projecten en investeringen. De kosten stijgen en de beschikbare kredieten zijn niet meer toereikend. De totale kostenstijging door inflatie voor projecten en investeringen is ongeveer € 12 miljoen. Dit leidt tot een structurele kapitaallast van € 435.000. Om geplande ambities en investeringen niet bij voorbaat onmogelijk te maken, stellen wij voor om middelen te reserveren om de gevolgen van de inflatie te kunnen compenseren voor projecten en investeringen. De hogere inflatie en stijgende prijzen blijven door onzekerheid omgeven. Door bijvoorbeeld rentestijgingen of de 'Oekraïne-paragraaf' kunnen kosten hoger uitvallen dan nu voorzien.

Besluiten over stelposten moeten door de gemeenteraad genomen worden (budgetrecht). Omdat nieuwe afspraken en aanbestedingen vaak op korte termijn om een besluit vragen, stellen we u voor om het college te mandateren voor het benutten van de stelpost Prijscompensatie ten behoeve van bestaande kredieten. Hierover legt het college dan achteraf verantwoording af aan de gemeenteraad.

Wij stellen voor de stelpost prijscompensatie structureel te verhogen met € 435.000.

Wij stellen voor om het college voor het begrotingsjaar 2023 te mandateren voor het verhogen van beschikbare kredieten voor projecten en investeringen ten laste van de stelpost Prijscompensatie.

<u>Vloedbeltverbinding</u>

De Provincie Overijssel legt de Vloedbeltverbinding aan. Borne draagt hier € 5 miljoen aan bij. De kapitaallasten van deze bijdrage zijn nu structureel opgenomen in de begroting. Omdat de structurele

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

middelen in het financieel perspectief in 2026 sterk dalen, stellen wij voor om de bijdrage voor de Vloedbeltverbinding in één keer te doen. Dat kost in 2024 eenmalig € 5 miljoen en heeft dan een structureel voordeel van € 191.000. Dekking is mogelijk uit de reserve Beleidsontwikkeling.

Wij stellen voor om de bijdrage voor de Vloedbeltverbinding in één keer te betalen in plaats van te activeren.

Bezuinigingen

Bij de begroting 2020 is een totale bezuiniging van € 3,2 miljoen vastgesteld. Voor de periode 2023 t/m 2026 staan de volgende ombuigingen nog open:

Ombuigingen (*€ 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Cultuur	-100	-100	-100	-100
Maatschappelijke participatie	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Sport	-205	-265	-265	-265
Totaal	**-1.505**	**-1.565**	**-1.565**	**-1.565**

Van de oorspronkelijke taakstelling op Cultuur van € 300.000 resteert nog € 100.000. Deze wordt in 2023 gerealiseerd.

De taakstelling op Maatschappelijke participatie bedroeg oorspronkelijk € 2 miljoen. Ook heeft de raad vorig jaar de stelpost Sociaal domein opgenomen van totaal € 900.000. Bij de bestuursrapportage 2022 wordt afgewogen in hoeverre deze stelpost nodig is voor de taakstelling. Gelet op de prioriteit in het raadsakkoord stellen wij voor om, vooruitlopend op de bestuursrapportage, deze stelpost volledig in te zetten om de taakstelling voor 2023 met € 900.000 te verlagen. Daarmee verdwijnt een deel van de financiële druk op het sociaal domein en kunnen inhoudelijke afwegingen meer leidend worden. De resterende taakstelling voor 2023 wordt hiermee € 300.000 plus het eventuele restant van 2022.

Wij stellen voor om de taakstelling Maatschappelijke participatie te verlagen met € 900.000 en het ontstane tekort te dekken uit stelpost Sociaal domein.

Van de oorspronkelijke taakstelling op Sport resteert nog € 265.000. De insteek is om de taakstelling te realiseren middels de nog op te richten uitvoeringsorganisatie sport (sportbedrijf). De ontwikkeling van het sportbedrijf loopt gelijk op met project 't Wooldrik en is daar ook mee verbonden. De oplevering van 't Wooldrik zal naar verwachting in 2023 plaatsvinden en mogelijk later. Wij stellen u voor om de taakstelling Sport te handhaven totdat de gemeenteraad besloten heeft over het sportbedrijf.

Wij stellen voor de taakstelling Sport te handhaven totdat de gemeenteraad besloten heeft over de uitvoeringsorganisatie sport.

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Buurtsportcoaches

Met de vaststelling van de herijkte visie op sport en bewegen, is de rol van de buurtsportcoaches verankerd in het sportbeleid. De inzet van de buurtsportcoaches wordt betaald door verschillende partners. De afgelopen jaren heeft de gemeente zijn bijdrage van € 80.000 incidenteel gedekt. Om de continuïteit van de uitvoering sport te waarborgen en betreffende medewerkers duidelijkheid te geven, stellen wij voor om de gemeentelijke bijdrage voor de buurtsportcoaches structureel op te nemen in de begroting.

Wij stellen voor de gemeentelijke bijdrage voor Buurtsportcoaches structureel te maken.

4.2 Financieel perspectief na voorstellen

Financieel perspectief na voorstellen (*€ 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Perspectief 2023-2026	**416**	**1.858**	**4.130**	**1.105**
waarvan incidenteel	-914	-628	157	0
waarvan structureel	1.330	2.486	3.973	1.105
Voorstellen bij begroting				
Stelpost beleidsontwikkeling	-200	-400	-400	-400
Taakstelling Maatschappelijke part.	-900	-900	-900	-900
Stelpost Sociaal domein	900	900	900	900
Inflatie projecten	-200	-385	-435	-435
Bijdrage Vloedbeltverbinding	0	-4.809	191	191
Buurtsportcoaches	-80	-80	-80	-80
Perspectief na voorstellen	**-64**	**-3.816**	**3.406**	**381**
waarvan incidenteel	-914	-5.437	157	0
waarvan structureel	850	1.621	3.249	381

4.3 Financiële ruimte voor de raad

De middelen in de begroting die nog geen bestemming hebben zijn voor de gemeenteraad vrij beschikbaar voor nieuwe beleidsontwikkelingen. Deze middelen bestaan uit het begrotingssaldo, de stelpost Beleidsontwikkeling en de Reserve beleidsontwikkeling. De Algemene reserve en de Algemene reserve grondexploitaties zijn bedoeld voor het afdekken van risico's en niet beschikbaar voor dekking van nieuw beleid. De reserve Beleidsontwikkeling maakt wel onderdeel uit van het weerstandsvermogen.

Het meerjarenperspectief is structureel sluitend. Door het 'ravijn' 2026 kan de structurele ruimte in 2023 t/m 2025 slechts gebruikt worden tot € 381.000. De overige ruimte kan incidenteel benut worden. De stelpost Beleidsontwikkeling wordt vanaf 2023 weer gevoed met cumulatief € 200.000 per jaar. Hiermee

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl

Gemeente Borne

uw brief/e-mail van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
		22uit06463	21 juni 2022

kan de raad gedurende het begrotingsjaar beleidsontwikkelingen die niet opgenomen zijn in de begroting, structureel dekken. De reserve Beleidsontwikkeling wordt jaarlijks aangepast op basis van het resultaat van de jaarrekening. De omvang van de reserve beleidsontwikkeling per 2022 bedraagt € 16,8 miljoen.

Vrije ruimte raad (*€ 1.000)		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Saldo perspectief na voorstellen	Structureel	850	1.621	3.249	381
waarvan structureel beschikbaar	Structureel	381	381	381	381
	Incidenteel	-914	-5.437	157	0
Omvang reserve Beleidsontwikkeling (na verrekening saldo perspectief)	Incidenteel	16.739	12.542	15.567	15.567
Stelpost Beleidsontwikkeling	Structureel	200	400	600	800
Totaal vrije ruimte	**Structureel**	**581**	**781**	**981**	**1.181**
	Incidenteel	**16.739**	**12.542**	**15.567**	**15.567**

We gaan er vanuit met deze kaderbrief invulling te geven aan de prioriteiten uit het raadsakkoord en tegelijkertijd recht te doen aan bestaande ambities. Ondanks de hoge inflatie en het ‘ravijn’ in de uitkering gemeentefonds, lijkt het haalbaar om een structureel sluitende begroting te presenteren, zowel voor 2023 als voor de laatste jaarschijf. En met het naar voren halen van de voeding van de stelpost Beleidsontwikkeling heeft de raad al in 2023 financiële ruimte voor nieuwe beleidsontwikkelingen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Borne,
namens dezen,

E.S.I. ter Koele
de secretaris

drs. J.H.R. Pierik
de burgemeester

Rheineplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 14074 fax 074 – 266 33 38 info@borne.nl www.borne.nl